

«Для мяне сям'я на першым месцы»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

А яшчэ ў нас у школе была вельмі дастойная сямейная пара настаўнікаў, яны ва ўсім дапамагалі адно аднаму, былі ўважлівыя і клапацілівыя, і я часам ма-рыла: вось бы ў мяне быў муж-настаўнік!

Аднойчы я прыехала да-дому ў суботу, раптам грук у дзверы. Адкрываю і бачу: высокі прыгожы хлопец, пытаецца Любоў Леанідаўну, кажу яму, што пакуль мамы няма дома, ён просіць пра-бачэння і сыходзіць. Пазней убачыла яго ў школе — Ваня веў фізкультуру і фізіку. І ўсё гэта — толькі з дзесяцігод-кай за плячыма. У той час так можна было...

Іван Захаравіч: — Я звяр-нуў увагу на Надзю — пры-гожая дзяўчына, але наўрад ці будаваў нейкія планы з першай сустрэчы. Затое ка-лі яна скончыла 10 класаў і збіралася ехаць паступаць у Ленінград, аб чым мне ска-зала яе мама, раптам пачаў гарача раіць ехаць у Мінск, маўляў, бліжэй, а сам ужо скончыў першы курс геафа-ка БДУ.

— **Ну, вядома, жывучы ў адным горадзе, можна і на спатканні бегаць...**

Н. І. — Ну, сапраўдных спатканняў і заляцанняў у нас і не было... Як і мары-ла, паступіла на бібліятэчны факультэт педінстытута. Ча-сам на занятках глядзела ў акно на корпус БДУ з такімі вялізнымі аўдыторыямі і ду-мала: напэўна, дзесьці там Іван на лекцыях. Мы хоць і жылі ў розных рэспублі-ках, але ў Мінск дабіраліся з адной станцыі, ды яшчэ на перакладных. Аднойчы, памятаю, так стапілася, што ў дарозе заснула і паклала галаву Івану на плечо.

І. З. — А я падумаў: якая прыгожая! Вось бы мне та-кую жонку...

— **Іван Захаравіч, чаму да дзяўчыны не заляцалі-ся?**

І. З. — Па маіх уяўлен-нях тады, ды і цяпер, калі сустракаешся з дзяўчы-най, трэба дарыць ёй квет-кі, цукеркі, купляць білеты ў кіно. Для мяне гэта была недазвальных раскоша. Мама не магла дапамагачь фінансава, даводзілася вы-жываць на стыпендыю. І я радаваўся, што ёсць маг-чымасць мець зносіны з На-дзёй, хоць рэдка, трымаць яе ў полі зроку.

Н. І. — Вось, уяўляеце! А я ж галаву ламала, му-чылася: што за загадкавы хлопец? Едзем разам на ву-чобу, па дарозе ўдзяляе мне максімум увагі: чамадан мой нясе, усім цікавіцца. А пры-язджаем у Мінск — некуды знікае. І зусім мне не патрэб-ныя былі ні кветкі, ні цукеркі, ні кіно! Я была сціплая, не распешчаная дзяўчына.

І. З. — У нас на факуль-тэце была ваенная кафед-ра. І паколькі я быў адзін з найлепшых студэнтаў, накі-равалі служыць у Германію. Перад ад'ездам прыехаў дадому, хацеў зрабіць такі настальгічны тур па дарагіх

мясцінах. Планаваў і да Надзінай мамы зайсці, падзяка-ваць, што яна ўзяла мяне на работу.

Н. І. — Ваня — да нас, а я — на танцы збіраюся, прыехалі хлопцы са Смален-скага медінстытута! Ваня прыбыў ужо ў вайскавай фор-ме — такі цікавы малады лейтэнант! І вось быў момант, калі мы выпадкова сустрэ-ліся вачыма і прабегла тая самая іскра... Я падумала: ды ну, не можа быць! І, на ўсякі выпадак, пайшла на танцы...

— **А як Іван Захаравіч адрэагаваў?**

І. З. — Паехаў дадому. Кажу сястры: Надзя такая прыемная, добрая дзяўчы-на. Яна мне адказвае: «Дык ажаніся!» Папрасіў сястру мяне сасватаць!

Н. І. — Мама пытаецца, ці згодная я пайсці за Івана, а я, паколькі ўсё так неча-кана, нічога не магу выра-шыць. Нават расплакалася, па гэты дзень не ведаю, ад шчасця ці ад засмучэння. Усё ж сказала «так». Чаго ўжо было ўтойваць? Даўно падабаўся, запаў у душу.

— **А быў час распісацца, вяселле справіць?**

І. З. — Які час?! Праз некалькі дзён трэба быць у Мінску. Цешча патэлефа-навала ў сельсавет, нас «па знаёмстве» распісалі ў той жа дзень. Ехалі мы на ма-тацыкле, як вы разумееце, без усякіх кветак і стужачак. Мы ж нявольныя, не ведалі, што патрэбныя сведкі. Стар-шыня сельсавета выклікала качагара і прыбіральшчыцу. Тым не менш, мы адзначы-лі стварэнне маладой сям'і: у мяне было з сабой шам-панскае!

Н. І. — Хуценька зладзілі вечар для родных, суседзяў. Але «горка» нам крычалі, вось тады мы ўпершыню і пацалаваліся. А яшчэ Ваня мяне здзівіў букетам пыш-ных гладыёлусаў. Дзе ён іх узяў, не ўяўляю! У нашай вёсцы тады такіх кветак не было. Потым мы пабудавалі свой дом, і кожную вясну я высаджаю гладыёлусы — да гэтага часу мае любімыя кветкі!

І. З. — Пасля вяселля мне засталася двое сутак пабыць дома. Для каманда-вання быў сюрпрыз — з'е-хаў халасцяком, вярнуўся жанатым чалавекам. Надзя па размеркаванні паехала працаваць у Пінск. Праз два месяцы быў гатовы для яе выклік, але як толькі яна прыехала, мяне на два ме-сяцы камандзіравалі ў Бран-дэнбург.

— **Вясёлы пачатак сямейнага жыцця...**

Н. І. — Жах. Адна, у чу-жой краіне, работы няма. Калі Іван вярнуўся, адразу пачала яго «пілаваць»: дзе работа?

І. З. — Надзя ўладкава-лася ў бібліятэку. Яна вель-мі добра ўсё там наладзіла. А мне хацелі падоўжыць службу яшчэ на два гады,

Паэт Іван ЮРКІН.

таму што ўзвод быў найлеп-шы. І папракалі: у цябе ж тут жонка працуе! Але я прос-ты хлопец: пабыў у Герма-ніі — і дадому ўжо моцна цягнула.

— **А колькі ўвогуле бы-ло пераездаў у вашым жыцці?**

Н. І. — Сем. Гэта няпроста. Не дарма ж кажуць: адзін пераезд роўны двум пажарам. Заўсёды трэба было ўладкоўвацца на но-вым месцы, дзеці школы не раз мянялі. Сядзець дома мне вельмі цяжка мараль-на, таму кожны пераезд — гэта яшчэ і пошук работы. Думала і пра тое, што трэба і мне зарабляць для сям'і. Дастатку не было, жылі ад зарплаты да авансу.

За дзесяць гадоў вель-мі расчаравалася ў біблія-тэчнай працы. Хацелася працаваць з людзьмі, а атрымлівалася, што з паперамі. Акрамя знясіль-ваючага, манатоннага апі-сання кніг, складання ка-талогаў, ствараеш планы і пратаколы праведзеных мерапрыемстваў для пра-вярачых.

І. З. — Мы шмат пера-пісваліся, і я бачыў, што ў Надзі вельмі лёгка стыль. Падумаў, што добра было б ёй працаваць у рэдакцыі. Калі пераехалі ў Крычаў, дзе я служыў начальнікам міжрайаддзела КДБ, патэ-лефанаваў рэдактару мяс-цовай газеты, пацікавіўся, ці няма вакансій. Ён даў не-калькі заданняў Надзі, яна паспяхова справілася, і яе прынялі на работу.

Н. І. — Пісаць артыкулы трэба было і на беларускай мове, да таго ж я разуме-ла, што жыць мы будзем у Беларусі, таму пачала вы-вучаць мову. Мне не хацела-ся чымсьці вылучацца сярод калег. А потым і не заўва-жыла, як пачала не толькі пісаць, але і думаць па-бе-ларуску.

— **Ёсць такія за-езджаны сюжэт у фільмах: сямей-нае свята або ад-пачынак, а афіцэ-ра выклікаюць на службу. Жонка ў істэрыцы. А ў жыцці як?**

І. З. — Надзя ведала спецыфіку маёй працы і спа-койна ставілася да раптоўных выклі-каў. Праўда, быў і кур'ёз у самым пачатку маёй службы ў КДБ. Неяк уначы яна зняла трубку хат-няга тэлефона, а мне кажа: хтосьці памыліўся нумарам. Пытаюся: што казалі? Яна адказвае: «Абвешчаны збор». Я хутка, за пяць хві-лін сабраўся!

У сям'і галоўнае — давер. У нашым качавым жыцці было так, што я служыў у Беларусі, а Надзя два гады жыла ў Маскве з дзецьмі. Пры гэтым мы заўсёды да-вяралі адно аднаму, засталі-ся блізкімі людзьмі, і я сваімі паводзінамі даказваў, што для мяне сям'я на першым месцы.

— **А вы, Надзея Іванаў-на, што лічыце галоўным?**

Зробім! Ён умее чытаць мае думкі!

І. З. — Так. Але пры гэтым мы можам паспрачацца, не хаваючы эмоцый. І гэта нар-мальна, у такіх адносінах ня-ма фальшу.

— **У вас вельмі ўтульны дом. Калі адважыліся на будоўлю свайго гнязда?**

І. З. — У нас была трохпа-каёвая кватэра, але невялі-кая па плошчы. Калі малод-шая дачка выйшла замуж, стала цеснавата. Я разумеў, якія насталі часы: чакаць кватэры ад дзяржавы ўжо неактуальна. Мара жыць у сваім доме, на зямлі, у мя-не заўсёды была, і Надзя таксама не прэрэчыла. У той час уастак зямлі ў вёсцы каштаваў нядорога, і тады мы не меркавалі, што праз 10 гадоў яна ўвойдзе ў рысу Мінска. Давалася і крэдыт браць, і спадчыну пусціць у абарот, але вынік нас радуе. Вельмі дапамаглі зяці, у іх залатыя рукі, імі выкананы амаль усе аздабленчыя ра-боты. Галоўнае, што ім гэта дастаўляе каласальнае задавальненне. А я вось не такі: магу, вядома, памяняць лямпачку або прыбіць паліч-ку, але чым даўжэй жыву,

няма святла, няма радыё, то-бок хлопчык нават песні паслухаць не можа. Але бы-ла прыгожая прырода: шы-рокая і чыстая рака Бесядзь, бярозавыя гаі, залатыя до-світкі... Ён слухаў журчанне ручаёў, спевы птушак. Таму вершы такія добрыя, музыч-ныя, ідуць з глыбіні душы. Іван і на гармоніку навучыў-ся граць у 50 гадоў. Я да гэтага часу ў здзіўленні, як, не ведаючы нот, ён разумее, на якую клавiшу трэба на-ціскаць!

— **Шмат вершаў вам прысвяціў?**

Н. І. — Гэта вельмі ціка-вае пытанне. Нашы сябры лічаць, што ўся любоўная лірыка прысвечана мне, а я ім кажу: ды не было ў мяне кос і васількі ў «Васільковым полі» я з ім не збірала! Свет-лай памяці, Якаў Навумен-ка выканаў песню «Пасаджу каля дома бярозку», а ў ёй такія радкі:

*Расскажу я про русые
косы,
И твой нежный
загадочный взгляд...
Поцелуй, что ты мне
подарила,
До сих пор словно мед
на устах...*

У глыбіні душы спадзяю-ся, што гэтыя выдатныя воб-разы створаны, гледзячы на мяне! А бярозак мы з Іва-нам перад домам высадзілі невялікі гаёк. Так што ўсё пераплалася: наша жыццё і мастацкія вобразы.

— **А дачкі і ўнукі маюць творчыя здольнасці?**

І. З. — У дачок іншыя пра-фесіі, а вось унукі падаюць надзеі. Старэйшая дачка жыве ў Маскве, і яе сярэдні сын займаецца ў школьнай тэlestудыі. Правільны хлоп-чык: у свае 15 гадоў падпра-цоўвае лабарантам. Малод-шая ўнучка, якой усяго тры з паловай гады, танцуе ў дзіцячым ансамблі. Унук, які жыве ў Мінску, займаецца ў музычнай школе па кла-се фартэпіяна, таленавіты хлопец.

— **Дапамагаеце дзецям займацца з унукамі?**

Н. І. — Вядома! Гэта ж такая радасць! Наша ма-лодшая дачка працуе ў міжнароднай арганізацыі, і ў іх свае правілы: дэкрэт некалькі месяцаў, а не тры гады, таму мне давалося няньчыцца. А калі ў нашай старэйшай дачкі з'явіліся двойняты, мы гэта ўспры-нялі як падвойнае шчасце! Мы з тых бацькоў, якія ўсім, чым могуць, дапамагаюць дзецям.

І. З. — І дзеці жывуць па такім жа прынцыпе: дапа-магаюць, клапацяцца. А пра тое, як я стаўлюся да жыц-ця і сям'і, сказаў у адным з вершаў:

*Не жалею о прошлом,
забытом, былом,
Не терзают сегодня
душевные муки.
Я достойно прошел
по дороге своей,
Рядом дети, жена
и любимые внуки.*

Аксана ЯНОЎСКАЯ.
Фота з асабістага архіва сям'і Юркіных.